

Møde i Nationalparkrådet den 30. maj 2018	
Endeligt referat	udsendt 15.06.18
Mødetid:	Onsdag den 30. maj 2018 kl. 17:00 – 20:30
Mødested:	Esbjerg Golfklub , Sønderhedevej 11, 6710 Esbjerg V
Deltagere:	Medlemmer af Nationalparkrådet for Nationalpark Vadehavet, sekretariatsleder Peter Saabye Simonsen, konsulent Sara Lindholt, konsulent Anne Husum Marboe og sekretær Alette Houman Dyhrfjeld
Mødeleder:	Svend Tougaard, Formand for Nationalparkrådet
Referent:	Alette Houman Dyhrfjeld

Mødeliste:

Formand, Vadehavets bådklubber	Svend Tougaard	
Næstformand, Museerne i Vadehavsområdet	Anne Marie Overgaard	
Danmarks Fiskeriforening	Vakant	Afbud
Dansk Botanisk Forening	Søren Vinding	
Destination Sydvestjylland	Poul Therkelsen	
Aarhus Universitet, Bioscience	Thomas Bregnballe	Afbud
Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Kim Leerhøj	Ikke til stede
GEUS	Merete Binderup	
LAG Fanø/Varde	Kim Dahl Madsen	Ikke til stede
LAG Tønder/Haderslev	Inger Lauridsen	
FLAG	Ole Jakobsen	Afbud
Lokalarkiverne	Birgitte Thomsen	
Marsken omkring Sneum Å	Randi Kragh Hansen	
Region Syddanmark	Poul Fremmelev	
Det Rådgivende Udvalg for Tøndermarsken	Mette Nielsen	Afbud
Det Rådgivende Udvalg for Vadehavet	Karen Sandrini	
Sydvestjysk Udviklingsforum	Winnie Abildgaard	
Vadehavets Formidlerforum	Klaus Melbye	
Vadehavskunsterne	Niels Kongsbak	
Skallingen, Ho og Oksbøl	Anne Marie Slaikjær	
Varde Ådal	Ole Andresen	Afbud
Marbækområdet	Claus Løth	
Fanø	Ole Mouritzen	
Fanø	Karen Boel Madsen	
Ribemarsken	Kent Rygaard	
Ribemarsken	Jens Lorenzen	
Mandø	Ove Nielsen	
Rømø	Jan Gravesen	
Rømø	Arne Hansen	
Tøndermarsken	Bodil Marie Arbjerg Lundby	
Tøndermarsken	Niels Johansen	Afbud

Dagsorden pkt.:	1. Velkomst og godkendelse af dagsorden
Referat:	<p>Svend Tougaard bød velkommen og orienterede om afbud og fravær. Svend Tougaard opfordrede i den forbindelse rådet til at huske at melde afbud senest en uge før mødet. Han orienterede om, at Karen Sandrini er udpeget til rådet som afløser for Bo Jessen fra det Rådgivende udvalg for Vadehavet.</p> <p>Dagsordenen blev herefter godkendt.</p>
Dagsorden pkt.:	2. Meddelelser – Orienteringspunkt
Referat:	<p>Nyt fra formanden v/Svend Tougaard</p> <p>Svend Tougaard orienterede om den nye persondataforordning og den deraf følgende samtykkeerklæring, som rådet var blevet bedt om at underskrive.</p> <p>Herudover fortalte Svend Tougaard om Forskningsdagen, hvor også rådet havde været inviteret. Han opfordrede til, at rådet deltager næste år, da dagen kommer omkring mange spændende og relevante emner.</p> <p>Svend Tougaard havde også deltaget i Naturmødet i Hirtshals, som er ligesom Folkemødet på Bornholm, men kun omhandler naturen. Man får på mødet et godt indblik i natur, nationalparkerne og meget andet spændende, og Naturmødet bliver mere og mere professionelt. Det er også godt til at skabe netværk. Klaus Melbye deltog i en paneldebat under mødet: 'Dyrker vi turister eller kobbersnapper?' og var i øvrigt meget positivt overrasket over Naturmødet.</p> <p>Nyt fra Wadden Sea Forum v/Karen Boel Madsen</p> <p>Karen Boel Madsen orienterede om mødet i Wadden Sea Forum i den kommende uge i Varde. Noget af det man skal tale en del om er finansieringen af WSF. Preben Friis-Hauge, som er formand for WSF, og sidder i Nationalparkbestyrelsen, deltager også i mødet.</p> <p>Nyt fra Partnerudvalget v/Inger Lauridsen</p> <p>Inger Lauridsen fortalte om mødet i partnerudvalget i april. På mødet blev gennemgået undersøgelsen af hvor meget partnerne bruger content marketingpakken. 34 % bruger pakken, men dem der bruger den, bruger både film, billeder og tekst til egne hjemmesider, facebook og i tryksager. Partnerne synes, at marketingpakkerne er relevante. Ambassadørerne bliver inviteret til Rømmø i juni og til Vadehavscentret i november. Bestyrelse og råd er velkomne til at deltage i de to ambassadørarrangementer.</p> <p>Inger Lauridsen udtrykte, at det går godt med det nye partnerprogram og orienterede om, at 140 havde deltaget i partnerdagen først på året.</p>

Nyt fra Græsningsforeningen v/Ole Andresen

Ole Andresen havde meldt afbud. Peter Saabye Simonsen fortalte kort, at græsningsforeningen er etableret, det første græsningsprojekt er i gang, der er kontakt til fonde og nye græsningsarealer er på vej. Græsningsprojektet er et af de første forslag fra rådets side, som nu er realiseret.

Nyt fra Skibet v/Svend Tougaard

Svend Tougaard orienterede om skibet, som har ligget i Esbjerg hele vinteren i forbindelse med værftsopholdet. Det ligger nu ved Kammerslusen og har været i Ho, hvilket havde været en stor succes. Der havde været mange besøgende og folk var duperede over nationalparken har et skib. De frivillige var også meget glade for oplevelsen.

Det kunne desværre ikke lade sig gøre at sejle til Darum i forbindelse med Nationalparkdagen, grundet bundforholdene. Dog havde to frivillige været ved arrangementet for at formidle.

Der er en sejlplan for skibet for resten af sommeren. Skibet sejler til Esbjerg den kommende weekend og til Fanø den 9. juni til 'Vild med vand'. Skibet passer så fint til Vadehavet og det skal gerne rundt, så folk får det at se.

Sara Lindholt orienterede om, at skibet har fået monteret beslag, så forskere nu også kan bruge det.

Nyt fra sekretariatet v/Peter Saabye Simonsen

Svend Tougaard spurgte rådet om der var spørgsmål til den udsendte ledelsesorientering.

Svend Tougaard spurgte til ternerne på havnearealet i Esbjerg. Søren Vinding kunne orientere om, at det afhænger af om taget, som de plejer at yngle på, er rensat. Er det ikke det, vender de tilbage til taget og indtager ikke den nye yngleplads på molen.

Peter Saabye Simonsen fortalte, at filmen om ensianblåfuglen er færdig og at den snarest lægges på youtube og hjemmesiden (den ligger på youtube:

https://www.youtube.com/watch?v=l37Aaqlx1_8&t=10s)

Søren Vinding orienterede om, at udsendelsen 'Langt fra borgen' torsdag på DR1 omhandler Regeringens forslag om at reducere Natura2000 områder i hele landet, men udsendelsen tager afsæt i vadehavsregionen.

Sara Lindholt nævnte, at den mulige revision af loven om nationalparker var et paneldebateemne på Naturmødet, initieret af Nationalpark Vadehavet, og at debatten havde pointeret problemet med at reducere Natura2000-arealerne i Nationalparkerne, da tilskudsforholdene dermed ændres for landmændene og nationalparkerne får svært ved at realise-

	re §1 i loven om nationalparker.
Dagsorden pkt.:	3. Ny nationalparkplan – status på processen samt kommentering på forslag til plan
Referat:	<p>Svend Tougaard redegjorde for, at høringsperioden for udkastet til nationalparkplanen nu er indledt, og bestyrelsen har bedt rådet kommentere på forslaget til planen og gav herefter ordet til Peter Saabye Simonsen.</p> <p>Peter Saabye Simonsen opsummerede, at man i 2017 havde evalueret nationalparkplan-perioden 2013-2018. Evalueringen blev godkendt i december, hvor der også blev udarbejdet et debatoplæg til planen for 2019-2025. I den nye plan arbejder vi med seks indsatsområder som dækker de 12 målsætninger. Fra 1. januar til 25. marts blev der indkaldt idéer og forslag til den nye planperiode og der blev modtaget tæt på 800 idéer og forslag, hvilket var imponerende.</p> <p>Alle idéer er indskrevet og registreret i et regneark. Derefter er de struktureret under 6 indsatsområder. Rådets forslag til prioriteringer af idéer og forslag blev forelagt for bestyrelsen. Bestyrelsen prioriterede derefter de idéer og forslag til aktiviteter som nu indgår i udkastet til nationalparkplan 2019-2025. Der var stort sammenfald mellem bestyrelsen og rådets forslag. Planforslaget er sendt i offentlig høring i 12 uger, hvor alle har mulighed for at kommentere på planens forslag til aktiviteter.</p> <p>Den første plans indledning 'Hvad har vi' vil blive opdateret henover sommeren og efteråret. Planens afsnit med 'Hvad vil vi' er struktureret under de seks indsatsområder sammen med de to tværgående indsatser, som er kommunikation og evaluering.</p> <p>Sekretariatet har lagt forslaget til aktiviteterne for 2019-2025 ind i et regneark for at lave et grovbudget på den kommende planperiode. Budgettet viser, at der skal skæres i opgavemængden og hentes flere eksterne midler, hvis der skal være sammenhæng mellem indtægter og udgifter.</p> <p>Peter Saabye Simonsen gennemgik herefter de seks indsatsområder med valgte aktiviteter og der blev successivt kommenteret af rådet.</p> <p>Generelle kommentarer:</p> <p>Søren Vinding gav udtryk for, at der angribes en del på nationalparken og Vadehavet - f.eks. heliport, havn, Natura2000 - og det bør fremgå af planen, at bestyrelsen godt må forsvare nationalparken og opfordre til at styrke det der</p>

understøtter målsætningerne og indsatserne. Han bad om at nationalparken reagerer, når der sker noget i området og mente, at man bør melde mere klart og tydeligt ud i planen.

Søren Vinding opfordrede til, at afsnittet omkring partnerskabet præciseres, så det fremgår, at vi skal stille krav til vores partnere, så det er et gensidigt bidrag også når de inddrages i konkrete projekter.

Peter Saabye Simonsen supplerede kort, at nogle partnere vil være med til meget, andre partnere til mindre. Derfor blev partnerprogrammet struktureret med kategorier, som kræver forskelligt af partnerne. Til dem, som ønsker at byde ekstra ind, er der verdensarvspartner-kategorien, mens andre med lyst til at indgå i mere begrænset omfang kan være nationalpark-partnere eller ambassadører. Men der skal tilstræbes at være plads til alle, der vil være med og bidrage.

Anne Marie Overgaard orienterede om, at partnerne giver noget hver gang de bruger vores logo, vores content marketing pakker mv. Og med de nye kategorier af partnere er vi rigtig godt på vej.

Jan Gravesen orienterede om, at der allerede nu stilles krav og at det er op til partnerne at leve op til det.

Klaus Melbye supplerede og foreslog, at code of conduct indskrives som en del af partnerprogrammet, så det implementeres.

Indsatsområde 1, Natur og landskab:

- Oversigt over værdifuld og sårbar natur i Nationalpark Vadehavet
- Græsning
- Klæggrave
- Genslyngning af åer
- Mandø – natur, kultur og oplevelser
- Tøndermarsk Initiativet
- Rømø
- Swimway og flyway
- Regulering af prædatorer
- Særlig natur
- Ynglefugle
- Regulering af invasive arter
- Marint affald og andre initiativer

Peter Saabye Simonsen gennemgik kort aktiviteterne og nævnte, at der er møde med Nordea-fonden i forhold til

Mandøprojektet og at der er lavet en strategi for fiskene 'swimway' og for fuglene 'flyway', som nu begge indgår i Leeuwarden-deklarationen.

Søren Vinding roste planen for at være mere klar end tidligere versioner. Han udtrykte, at hvis man virkelig skal gøre noget ved Marint affald, skal der gøres noget internationalt og han mente ikke, at nationalparken skulle prioritere det. Strategierne havde fået fokus og det var positivt.

Målsætning 7 ville han gerne se under natur.

Generelt mente Søren Vinding, at natur ikke er højt nok prioriteret på budgetsiden, og at det gerne må ændres. Han var dog generelt tilfreds med planen i det nuværende forslag.

Inger Lauridsen mente planen var vægtet på en god måde. Man skal satse på både mindre her og nu projekter, og større projekter med mere langsigtet perspektiv, hvilket er meget mere klart i den nye plan. Inger Lauridsen roste planen.

Klaus Melbye roste, at man ikke laver urealistiske målsætninger. I forhold til marint affald bakkede han Søren Vinding op og opfordrede til, at man samarbejder med blandt andet kommunerne, som i virkeligheden har opgaven.

Ole Mouritzen spurgte hvor code of conduct ligger i planen – Peter Saabye Simonsen orienterede om, at det er under målsætning 7.

I relation til code of conduct, så havde Carlos Villaros Lassen fra Feriehusudlejernes Brancheforening under en debat på Naturmødet opfordret til, at nationalparkerne får produceret materiale, som feriehusbureauerne gerne bidrager til kommer ud i alle sommerhuse, som informerer om god adfærd.

Anne Marie Slaikjær spurgte til om der var lavet om på vision, mission og værdier. Peter Saabye Simonsen orienterede om, at vision og mission er uforandret fra første planperiode, og værdier, målsætninger mv. fra kommunikationsplanen og strategien er skrevet ind i planen.

Søren Vinding roste formuleringen om, at man ville bede kommunerne skrive indsatsen i forhold til kultur ind i kom-

munalplanerne. Han opfordrede til, at det står ligeså tydeligt under natur, så både natur og kultur bliver en tydelig del af kommunalplanerne.

Bodil Lundby spurgte til snæblen og om hvordan man håndterer skarven i den forbindelse. Peter Saabye Simonsen svarede, at bestyrelsen holder sig lidt tilbage med klare tiltag, da man ikke har belæg for, at det alene er skarven der er svaret på snæblens svindende bestand. Bestyrelsen har ganske nylig i et brev opfordret Miljøministeren til at oprette en snæbel-genbank og til at lave en undersøgelse af hvad der skal til, for at sikre bestanden. Herudover har vi 'swimway' projektet, som kan være med til at sikre bestanden af snæbel.

Sara Lindholt uddybede, at sekretariatet har valgt at skrive et projekt under ét indsatsområde (og de målsætninger, som indsatsområdet dækker), selvom projektet kan dække flere indsatsområder. Det er sket for at give et bedre overblik og for at undgå gentagelser af projektet.

Søren Vinding nævnte, at side 25 fint viser de seks indsatsområder og de tværgående indsatser, kommunikation og evaluering, og opfordrede til, at bæredygtig udvikling også skrives ind i figuren?

Indsatsområde 2, kultur- og kulturhistorie:

- Planlægning
- Videndeling
- Trilateral kulturindsats
- Den maritime kulturarv
- Bygningsarven
- Den levende kulturarv
- Kunst

Peter Saabye Simonsen gennemgik de enkelte aktivitetsforslag og nævnte, at trilateralt er det svært at få de tyske nationalparker med til at inddrage kulturen i det trilaterale samarbejde – de vil næsten kun se på naturen. Herudover fortalte han, at man arbejder på at kurserne for håndværkere i restaurering af bevaringsværdige bygninger genoptages. Arne Hansen opfordrede til, at man i den forbindelse kontakter naverhulen i Ribe. Anne Marie Overgaard orienterede om, at man planlægger en håndværkerfestival i Højer.

Ole Mouritzen spurgte til den musikalske kulturarv, hvor den var? Peter Saabye Simonsen orienterede om, at den ligger under den levende kulturarv.

Søren Vinding orienterede om, at der meget specielt værktøj i området, som er tilpasset natur og kultur og at de bør nævnes. Inger Lauridsen forklarede, at de ligger under bygningsarven.

Indsatsområde 3, Friluftsliv:

- Ud i naturen på den gode måde
- Porte, infosteder, ruter, stier og formidling
- Maritimt friluftsliv
- Sundhedsinitiativer

Peter Saabye Simonsen fortsatte gennemgangen af aktiviteter på friluftsliv, hvor blandt andet code of conduct ligger. Indsatsen indeholder også porte og infosteder, som er et stort og længerevarende projekt. Man vil sammen med de fire kommuner se på muligheder for fondsmidler.

Sundhedsinitiativerne hviler på projektet 'Innoaging', men der ligger mange muligheder for at udbygge det.

Klaus Melbye orienterede om at man sammen med Red Barnet har et projekt, hvor man tilbyder et ophold for lettere bemidlede, og han foreslog, at Nationalparken går ind i dette samarbejde.

Søren Vinding anbefalede, at udvikling af sundhedsprojektet bliver gjort i samarbejde med kommunerne, da effekten er til deres fordel. Søren Vinding forklarede, at kommunerne har ekspertisen og at det er oplagt med et samarbejde.

Anne Marie Slaikjær orienterede om, at borgerne bliver ældre og ældre og at kommunerne derfor har initiativer i forvejen om aktiv aldring, og det vil være oplagt med et samarbejde. Hun fortalte, at Esbjerg Kommune forsøger at komme på listen over 'Age Friendly' kommuner.

Merete Binderup spurgte hvordan man finder de ensomme borgere. Anne Marie Slaikjær kunne fortælle, at det er svært at finde dem og at Nationalparken vil kunne blive en god kontakt til dem.

Anne Marie Overgaard orienterede om, at hun havde haft besøg af mændene fra Innoaging projektet – hun havde oplevet, at de gik længere, når de havde en formidler med.

Poul Fremmelev orienterede om, at den danske sundhedsprofil 2017 viser, at det ikke går så godt og man arbejder på kolindsats, diabetes og stress. Han nævnte desuden, at motion er en vigtig del i forhold til indsatserne. Han var overbevist om, at Regionerne vil se velvilligt på et sådant projekt.

Klaus Melbye orienterede om, at de også har et samarbejde med flygtningecentret, hvor de unge flygtninge kommer ud i naturen.

Rådet var enige om, at der ligger et meningsfuldt arbejde foran os, hvor sundhedsinitiativer tænkes sammen med Vadehavets natur og kultur.

Indsatsområde 4, Undervisning, forskning, natur- og kulturformidling:

- Events og arrangementer
- Samarbejde med Danmarks Nationalparker om formidling
- MitVadehav.dk
- Junior Ranger
- Udvikling af formidlingskompetencer af natur, kultur og Verdensarv
- Nationalparkens Forskningsudvalg
- Øvrige formidlingsinitiativer

Peter Saabye Simonsen orienterede om, at nationalparken skal prioritere initiativer der giver mening og synlighed. Nationalparken skal samarbejde med de øvrige nationalparker omkring formidling og Mit Vadehav/undervisningsportaler. Randi Kragh Hansen roste Mit Vadehav, som virkelig fungerer godt i forhold til skolerne. Peter Saabye Simonsen supplerede, at Mit Vadehav skal udbredes til ungdomsuddannelserne og til generel kompetenceudvikling.

Herudover vil bestyrelsen søge at drage eksperter og forskningsinstitutioner ind i deres bestyrelsesarbejde fremover når der er komplicerede projekter og sager at håndtere. Svend Tougaard pointerede i den forbindelse at vi har eksperter i rådet i form af GEUS og Aarhus Universitet, ja, he-

le forskningsudvalget.

Indsatsområde 5, Lokalsamfund, erhverv og turisme:

- Partnerprogram
- Nationalpark ambassadører og inddragelse af borgerne
- Nationalparkpartnere
- Verdensarvpartnere
- Uddannelses- og forskningspartnere
- Nationalparkprodukter
- Lejrskole

Peter Saabye Simonsen fortsatte gennemgangen af aktiviteter. Især fødevarer vil få fokus i den nye planperiode, dog med øje for, at vi ikke skal arbejde på områder, som der allerede arbejdes på af andre.

Poul Fremmelev orienterede om at lejrskoler er en vigtig aktivitet, da skolerne har færre midler til at rejse og derfor gerne vil til nærområdet. Peter Saabye Simonsen supplerede, at vi har lavet en markedsanalyse af lejrskolerne der viser det samme.

Klaus Melbye orienterede om, at 1.G'er er begyndt at bruge Vadehavet til "rystesammentur".

Anne Marie Overgaard forklarede, at mange ikke helt har geografien på plads og det kan et besøg til stedet understøtte udviklingen af.

Det blev foreslået, at samarbejdet med de øvrige verdensarvssteder udbygges med at tiltrække lejrskoler. Her kunne Poul Fremmelev supplere med fortælle, at Jelling og Christiansfeld har udviklet materiale om verdensarven i børnehøjde og har brugt det i matematikundervisningen.

Indsatsområde 6, trilateralt vadehavssamarbejde og verdensarv:

- Verdensarv med i bekendtgørelse
- Deltagelse i trilaterale fora
- Uddannelse, formidling og forskning
- Verdensarven

Peter Saabye Simonsen orienterede om Leeuwarden-deklarationen, som netop var blevet underskrevet. Der havde været en dansk minister, Jakob Ellemann-Jensen, og repræsentanter fra de fire vadehavskommuner hvilket er første gang, at der er så stor politisk opbakning. Karen

Sandrini fortalte, at kommunerne var mødtes med Jakob Ellemann-Jensen, og man havde set filmen 'Silence of the tides' som omhandler Vadehavet. Man havde fået en gourmetmiddag med vadehavsspecialiteter og Karen Sandrini roste Jakob Ellemann-Jensen, som havde påtalt kommunernes gode samarbejde og var meget engageret. Peter Saabye Simonsen roste også Billum Friskole, for deres indsats ved arrangementet.

Søren Vinding sagde, at det, der står i deklARATIONEN, er det samme som der hele tiden har stået, og der er intet sket. Men han havde håb for, at der nu sker noget.

Karen Boel Madsen forklarede, at ministeren ikke havde deltaget ved sidste underskrivelse, så der var håb nu.

Peter Saabye Simonsen nævnte, at nationalparken i slutningen af juni får at vide, om det Prowad Link projektet bliver godkendt. Projektet er meget centralt i forhold til at der arbejdes med konkrete aktiviteter i det trilaterale samarbejde.

Peter Saabye Simonsen fortsatte, at arbejdet med at få kommunerne inddraget mere i verdensarven og det trilaterale samarbejde, var igangsat.

Klaus Melbye fortalte, at han investerer i samarbejdet med de tyske og hollandske partnere og kollegaer. Vi skal have en forståelse for, at vi har et trilateralt Vadehav og at det er et givtigt netværk for formidlerne.

Søren Vinding orienterede om, at RUV, som var kommet op at stå på baggrund af deklARATIONERNE, er ved at reducere antallet af møder. Det kan medvirke, at det trilaterale samarbejde ikke får fokus nok.

Peter orienterede om, at vi forsøger at få verdensarven skrevet ind i bekendtgørelsen for nationalparkerne og på at finde midler til det trilaterale samarbejde.

Kommunikation:

- Rammer for kommunikation
- Netværkskommunikation
- Fokus på opmærksomhed og interesse
- Målgrupper

	<p>Man har især forsøgt at være tydelige i forhold til partnere, hvad skal vi tage os af og hvad tager vi os ikke af. Salg og markedsføring tager virksomhederne sig af, mens PR og faglig kommunikation er nationalparkens afdeling. Men nationalparken skal være endnu mere skarp på hvem vi skal ud og snakke med.</p> <p>Evaluerings:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Evaluering af de enkelte initiativer • Evaluering af hele nationalparkens udvikling <p>Vi skal evaluere i 2023, så vi kan lave en ny plan i 2024.</p> <p>Herefter rundede Svend Tougaard punkt 5 af og roste rådet for deres engagement i arbejdet.</p> <p>Peter Saabye Simonsen sluttede med at samle op og forklare, at vi satser på at der ikke kommer væsentlige ændringer til planen, så man kan lave den endelige plan i efteråret, som skal ligge klar til bestyrelsesmødet i december.</p>
Dagsorden pkt.:	6. Eventuelt
Referat:	<p>Jens Lorenzen gjorde opmærksom på, at flyvevåbenet vil oprette øvelsesareal ved Vestkysten og Vadehavet. Han opfordrede til, at bestyrelsen går ind i sagen for at undgå flere støjproblemer end der er allerede.</p> <p>Søren Vinding supplerede, at Fanøs borgmester har udtrykt sin bekymring. Der skal være træning i området og der er skydeområder i nationalparken. Det larmer meget, når de skyder, så han var enig i, at man skal være opmærksom på det.</p> <p>Poul Fremmelev opfordrede til, at man kontakter HC Schmidt i den forbindelse.</p> <p>Adspurgte svarede Peter Saabye Simonsen, at bestyrelsen har indført den procedure, at man ikke kommenterer på en sag, før der er en forhørings- eller en høringsrunde. Da man ikke har modtaget noget i ovenstående sag, kan bestyrelsen ikke udtale sig, men sekretariatet holder øje med sagen.</p> <p>Jan Gravesen orienterede om, at man på Rømø ønsker at lave en heliport og Tønder Kommune indkalder til borgermøde/idéfase den 11. juni, hvor man kan komme med indsigelser. Kommunen arbejder ufortrødent videre og han var</p>

spændt på, om kommunen ville lytte til borgerne. Han opfordrede til, at nationalparken også holder øje med den sag, da det kan give mange problemer med flyvning over Rømø. Der var en generel orientering om heliporten, som vil få 3000 flyvninger årligt. Der vil være mulighed for at komme med bemærkninger til VVM-undersøgelsen.

Arne Hansen orienterede om, at man kan sejle til Helgoland med Sort Safari og foreslog, at bestyrelsen og rådet tager denne tur i forbindelse med den årlige ekskursion.
<https://www.sortsafari.dk/ture/1752349077980027>

Claus Løth spurgte, om rådets medlemmer kan sidde mere end 2 perioder? Peter Saabye Simonsen orienterede om, at et rådsmedlem højst kan sidde 2 perioder og at mange rådsmedlemmer går derfor af i 2019. De øvrige nationalparker havde oplevet en reduktion af medlemmerne i deres bestyrelser, men Peter Saabye Simonsen havde et håb om, at vi med en ny minister får et andet udfald. Peter Saabye Simonsen opfordrede rådsmedlemmerne til at opsøge deres bagland og bede dem tage højde for, at der skal udpeges nye medlemmer til rådet i starten af 2019.

Peter Saabye Simonsen orienterede om, at Janne Liburd, under sit møde med Jakob Ellemann-Jensen i Leeuwarden havde givet klart udtryk for, at man ønsker at fastholde bestyrelsens nuværende antal medlemmer og Natura2000 områderne. Hun havde endvidere inviteret ham på besøg ved Vadehavet.

Merete Binderup opfordrede til, at man lader rådsmøderne skifte mellem mandag, tirsdag, onsdag og torsdag. Randi Kragh Hansen bakkede Merete Binderup op i dette forslag, som hun tidligere selv var fremkommet med.

Bodil Lundby undrede sig over, at dele af Tøndermarsken fortsat er indhegnet og at stadig flere arealer indhegnes, på trods af, at det er ulovligt. De 40 km ulovligt hegn i Tøndermarsken er endnu ikke fjernet.

Søren Vinding foreslog, at næste møde afholdes på Fanø.